

Nr 63

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillämpning av polislönereglementet på vissa polismän i Göteborgs stads polisdistrikt m. m.; given Stockholms slott den 4 februari 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås i huvudsak, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att utfärda föreskrifter i syfte att göra polislönereglementet och den av stadsfullmäktige i Göteborg fastställda nya personalstaten tillämpliga på sådan polispersonal, som tagit avstånd från de mot Göteborgs stads polisdistrikt riktade stridsåtgärderna.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 feb-
ruari 1955.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med chefen för inrikesdepartementet anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lange, fråga om *tillämpning av polislönereglementet på vissa polismän i Göteborgs stads polisdistrikt m. m.* samt anför därvid följande.

I prop. 1954:75 angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m. hemställde Kungl. Maj:t om riksdagens bemyndigande dels att utfärda polislönereglemente i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid statsrådsprotokollet i ärendet såsom bilaga fogat författningsförslag att gälla från och med den 1 juli 1954, dels att under de förutsättningar och i den omfattning, som i protokollet närmare angivits, vidtaga ändringar i reglementet, dels ock att utfärda erforderliga övergångsbestämmelser. Genom riksdagens skrivelse nr 152 erhöll Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet. Med stöd härav utfärdade Kungl. Maj:t den 14 maj 1954 polislönereglemente (SFS nr 226), tilläggsbestämmelser till reglementet (SFS nr 227) och övergångsbestämmelser till detsamma (SFS nr 294).

I det vid prop. 1954:75 fogade statsrådsprotokollet framhöll min företrädare i ämbetet bl. a., att löneregleringen för polispersonalen borde träda i kraft den 1 juli 1954 och, med vissa övergångsvis gällande undantag, i princip tillämpas på all polispersonal, för vilken polislönereglementet enligt 1 § reglementsförslaget skulle gälla (d. v. s. bl. a. polisdistriktens polispersonal i högst kommissaries tjänstegrad). Genomförandet av förslaget med de ökade kostnader det medförde borde emellertid kunna anstå beträffande sådan personal, som vid lönerementets ikraftträdande innehade anställning inom sådana organisationsenheter av polisväsendet, där stridsåtgärder — i sak innebärande blockad eller dylikt — upprätthölls av polispersonalen, och som tillhörde personalgrupp, vilken vidtagit stridsåtgärderna. På dylik personal borde förslaget tillämpas först från den tidpunkt, då stridsåtgärderna hävts eller på annat sätt bringats att upphöra. Med hänsyn till att enligt 8 § polislagen i dess lydelse jämlikt lagen den 5 juni 1953 (nr

442) polisdistrikt blev skyldigt att från och med den 1 juli 1954 avlöna polispersonalen enligt bestämmelserna i polislönerglementet, måste i detta införas en regel om uppskov med tillämpningen av löneregleringen av skäl och på sätt nyss angivits. Det borde ankomma på vederbörande kommunala myndighet att besluta om sådant uppskov. Beslutet borde underställas länsstyrelsens prövning. I avbidan på lönerglementets tillämpning borde gälla de kommunala avlöningsbestämmelser, som var tillämpliga på polisdistriktets polispersonal den 1 februari 1954.

En i anslutning till departementschefsuttalandet utformad ikraftträdandebestämmelse fanns intagen i det propositionen bilagda reglementsförslaget. Varken den föreslagna bestämmelsen eller uttalandet föranledde någon erinran från riksdagens sida. I enlighet härmed fogades vid polislönerglementet följande bestämmelse.

Beträffande polisdistrikt eller organisationsenhet inom polisdistrikt, som är föremål för stridsåtgärd från polispersonalens sida, må kommunal myndighet i vederbörlig ordning besluta om uppskov med reglementets tillämpning på den vid reglementets ikraftträdande inom distriktet eller organisationsenheten anställda polispersonalen tills vidare, intill dess stridsåtgärderna hävts eller på annat sätt bringats att upphöra. I avbidan härför skola för ifrågavarande polispersonal de kommunala bestämmelser, som tillämpades den 1 februari 1954, äga fortsatt tillämpning. Beslut om uppskov med polislönerglementets tillämpning skall fattas före den 1 juli 1954 och skall underställas länsstyrelsens prövning enligt 14 § 1 mom. lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket i dess före den 1 juli 1954 gällande lydelse.

Vid tidpunkten för utfärdandet av polislönerglementet hade stridsåtgärder i form av blockad vidtagits dels i Stockholm av polisföreningen Kamraterna, dels i Göteborg av polisföreningen Kamratskapet och Göteborgs polisöverkonstapelsförening. I Stockholm trädde polislönerglementet i kraft i full utsträckning den 1 juli 1954, medan i Göteborg stadsfullmäktige den 24 juni 1954 beslöt att med tillämpning av den av fullmäktige samma dag fastställda personalstaten för stadens polisdistrikt och av polislönerglementet skulle tills vidare anstå i vad avser befattningshavare i lägre grad än kommissarie vid ordningspolisens central- och bevakningsavdelningar samt statspolisens ordningsavdelning. Vidare bemyndigade stadsfullmäktige Göteborgs stads löne- och tjänstenämnd att, sedan stridsåtgärderna hävts eller bringats att upphöra, medge tillämpning av polislönerglementet och den nya personalstaten för nyssnämnda personalgrupper. Stadsfullmäktiges beslut fastställdes av länsstyrelsen den 22 juli 1954.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut har sålunda polislönerglementet och den i anslutning därtill fastställda personalstaten för Göteborgs stads polisdistrikt trätt i tillämpning endast på personalen vid stadens kriminal- och ordonnanspolisavdelningar ävensom på kommissarierna vid ordningspolisens central- och bevakningsavdelningar samt vid statspolisens ordningsavdelning. Inom de undantagna avdelningarna finns emellertid ett antal polismän, som icke stödjer de av vissa personalorganisationer vidtagna

stridsåtgärderna men som ändock på grund av förenämnda ikraftträdandebestämmelse och stadsfullmäktiges i anslutning därtill meddelade beslut går miste om de fördelar polislönerementet och den nya personalstaten innebär för ordningspolispersonalen.

Nu angivna förhållande har påtalats av *Svenska polisförbundet*, som i skrivelse den 17 december 1954 framhållit i huvudsak följande.

Jämlikt ikraftträdandebestämmelserna i nya polislönerementet har Göteborgs stad beslutat om uppskov med reglementets tillämpning för viss polispersonal. Ifrågavarande beslut — som uppenbarligen tillkommit som en följd av de stridsåtgärder, som proklamerats av de utanför Svenska polisförbundet stående föreningarna Kamratskapet och Göteborgspolisens överkonstapelsförening — har medfört att till vårt förbund anslutna polismän, vilka icke upprätthåller någon konflikt mot staden, ställts utanför möjligheterna att få del av de förmåner, som innehålles i nya polislönerementet. En beräkning, som gjorts beträffande det ekonomiska utfallet för *en poliskonstapel* i Göteborgs stad med för närvarande lönegrad 15 i det kommunala reglementet och med möjlighet att tillträda en Ca 17-tjänst i skiftstjänst enligt nya reglementet, torde för tiden efter den 1 januari 1955 — då tillägget för tjänstgöring på obekvämt arbetstid beräknas bli högre — uppskattas till ca 140:— kr per månad i inhiberad löneförhöjning jämte betydligt bättre allmänna villkor. Förbundet anser det oriktigt att icke-stridande polismän skall lida så betydande inkomstförsämring på grund av stridsåtgärder från grupper, som öppet fronderar mot förbundet.

Förbundet hemställer, att i anledning av angivna förhållanden åtgärder skall vidtagas, så att påtalade konsekvenser av författningsbestämmelserna undanröjes.

I anledning av förbundets framställning har *Göteborgs stads löne- och tjänstenämnd* i skrivelse den 29 januari 1955 förklarar, att nämnden tillstyrker att sådana åtgärder vidtages som kan undanröja av förbundet berörda konsekvenser av gällande bestämmelser.

Av vad polisförbundet anfört framgår, att beslutet om undantagande tills vidare av polispersonalen på vissa avdelningar i Göteborgs polisdistrikt medfört, att ett antal icke stridande polismän hittills gått miste om de fördelar polislönerementet och tillämpningen av den nya personalstaten för Göteborgs polisdistrikt innebär för personalen. För att ytterligare belysa de förbättringar, som polislöneregleringen i olika hänseenden medfört för ordningspolisen i Göteborg, torde jag få framhålla följande.

En jämförelse mellan tidigare personalstat för Göteborgs stads polisdistrikt och den nya staten ger vid handen, att av omkring 465 ordinarie konstapelstjänster i Ca 15 247 ersättes av förste konstapelstjänster i Ca 17. Den omedelbara löneökningen, som följer av en uppflyttning från 15:e till 17:e lönegraden, uppgår till lägst 792 och högst 1 044 kronor för år, beroende av i vilken löneklass vederbörande befann sig den 30 juni 1954. Motsvarande eller större löneökningar kommer vissa biträdande överkonstaplar och överkonstaplar till del. Det nya polislönerementet innebär vidare förbättringar i fråga om rätt till vikariatsersättning och övertidsgottgörelse i för-

hållande till de för ordningspolispersonalen i Göteborg hittills gällande bestämmelserna. Denna personal har tidigare icke heller haft rätt till lönetillägg för tjänstgöring på obekvämtid. Införandet av denna förmån kan för ständigt skifttjänstgörande polispersonal beräknas medföra en löneökning av 30—40 kronor för månad och, om den i prop. 1955: 21 föreslagna höjningen genomföres, 45—60 kronor för månad. Därjämte ger polislöne-reglementet möjlighet till kontant ersättning för beredskapstjänst och för tjänstgöring i vissa fall mellan klockan 22 och 6. Mot dessa förändringar till polispersonalens fördel står en viss försämring av beklädnadsförmånen. I sammanhanget bör även uppmärksammas att de av Kungl. Maj:t utfärdade övergångsbestämmelserna innebär ett fullständigt skydd mot löne-minskning för den polispersonal, som den 30 juni 1954 innehade ordinarie anställning eller eljest innehaft fortlöpande anställning vid polisväsendet sedan den 1 februari 1954.

Enligt min mening föreligger icke någon anledning till att de polismän, som får avstånd från de mot Göteborgs stads polisdistrikt riktade stridsåtgärderna, undandrages de fördelar, som tillämpningen av det nya polislöne-reglementet och den nya personalstaten för distriktet erbjuder. Jag får därför föreslå, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att utfärda föreskrifter i syfte att, utan hinder av stadsfullmäktiges i Göteborg förenämnda beslut den 24 juni 1954, polislönereglementet och den i anslutning till reglementet fastställda personalstaten skall erhålla tillämpning på sådana polismän vid ordningspolisens central- och bevakningsavdelningar samt statspolisens ordningsavdelning i Göteborg, som tagit avstånd från de mot distriktet riktade stridsåtgärderna. Såsom av den föregående redogörelsen framgår har Göteborgs stads löne- och tjänstenämnd, som av stadsfullmäktige bemyndigats besluta om polislönereglementets och den nya personalstatens tillämpning, förklarat sig tillstyrka åtgärder i angivna syfte.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna synes skäligen, att ifrågavarande polismän erhåller de förmåner, som följer av reglementet och den nya personalstaten, med retroaktiv verkan från och med den 1 juli 1954. En retroaktiv utbetalning av avlöningsförmånerna torde i första hand böra tillkomma de polismän, som redan i samband med polislönereglementets ikraftträdande eller eljest på ett tidigt stadium givit till känna sin önskan att övergå på reglementet. Möjlighet torde emellertid böra föreligga för Kungl. Maj:t att medge retroaktiva avlöningsförmåner till andra polismän, som i nu förevarande sammanhang anmäler sig vilja övergå på reglementet och därvid tar avstånd från stridsåtgärderna på sådant sätt att det är uppenbart, att de icke längre kommer att på något sätt stödja dessa åtgärder och således icke heller kommer att medverka till upprätthållandet av den mot Göteborgs stads polisdistrikt riktade blockaden. Jag vill erinra, att blockaden på sin tid igångsattes utan stöd av polisförbundet, vilket med Svenska stadsförbundet träffat det då gällande löneavtalet vid en tidpunkt när ifrågavarande personalorganisationer i Göteborg alltjämt tillhörde polisförbundet.

Förslag till närmare bestämmelser i de hänseenden, varom här är fråga, torde jag senare få anmäla.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att den polispersonal, som stödjer mot det allmänna riktade stridsåtgärder, givetvis icke bör få del av de allmänna löneförhöjningar, som kan komma statstjänstemännen och med dem jämställda grupper till del.

Vad jag här anfört har avseende på förhållandena i Göteborg. Såsom jag tidigare nämnt har i Stockholms stads polisdistrikt polislönerementet trätt i tillämpning i full utsträckning. Där har emellertid omkring 850 polismän jämlikt 1 § 1 mom. övergångsbestämmelserna till polislönerementet (SFS 1954: 294) anmält, att de i avvaktan på överenskommelse med Kamraterna, förening för Stockholms polismän, icke vill underkasta sig polislönerementets villkor och bestämmelser och att de av denna anledning tills vidare kvarstår på för vederbörande gällande kommunala reglemente. Då det synes vara oklart, huruvida ifrågavarande polismän insett, att träffat val gäller för framtiden, intill dess vederbörande efter ansökan tillträder tjänst å polislönerementet — i vilket fall de speciella, för polislöneregleringen gällande övergångsbestämmelserna icke blir tillämpliga — har frågan om icke ett nytt anmälningsförfarande bör anordnas för dessa polismän upptagits till övervägande inom civildepartementet. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga ävensom att meddela de bestämmelser, som kan föranledas därav.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t

att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts meddela bestämmelser angående tillämpning av polislönerementet på vissa polismän i Göteborgs stads polisdistrikt m. m.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

L-A. Frithiof